

paa deres nyttige Gerning med Velvillie og gerne vil hjælpe lidt til, at de ikke blive trykkede ned i de allerusleste Kaar; — at faa dem stillet saa højt som det offentlige Skolevæsens Lærere kan ikke lykkes her. Derfor er jeg særdeles glad ved den Bestemmelse, at en Del af Tilskuddet, de første 10,000 Kr. og desuden i Praksis omtrent 4 pCt. af Lærerlønnen, det vil sige henved 20,000 Kr., som rimeligvis ogsaa de fleste Steder bliver taget af Tilskuddet, vil gaa til Lærernes Efterløn. Jeg beklager imidlertid, at Lovforslaget paa et Punkt har en Begrænsning, der ikke er af saa stor finansiel som principiel Betydning, og det er, at det slet ikke medtager de københavnske og frederiksbergiske Realskoler. Naar vi tage alle dem, der have Realskoledimissionsret af private Skoler i Kjøbenhavn og Frederiksberg, er det et Sæt Skoler, hvis samlede Lærerløn er omtrent $\frac{1}{2}$ Million Kr. Jeg synes, det vilde være humant og rigtigt at tage ogsaa dem op, ikke under alle Lovforslagets Regler, men tage deres Lærerpensionskasse og give den Støtte. Jeg skal sige, hvorfor der er mindre Grund til at sætte dem til Side end mange af de andre private Skoler. Jeg kan straks antyde det her, uagtet jeg senere skal oplyse det Punkt nærmere. Det er nemlig det, at medens ude i mange af vore Provinsbyer den private Skole optræder i Kapløb med, som Konkurrent til Skoler, som Stat eller Kommune betale, saa gøre de private Skoler her i Kjøbenhavn det ikke. De have paa Frederiksberg, for saa vidt det er rene Realskoler eller Real- og Latinskoler, kun for saa vidt, slet ingen offentlige Skoler, der gøre deres Gerning, og her i Kjøbenhavn er der kun et eneste kommunalt Skoleforetagende, der gør deres Gerning. Men derimod er der mange Provinsbyer, hvor det offentlige underholder Skoler, der gøre samme Gerning, som de private Realskoler tage sig paa, og hvor der altsaa var mindre Grund til, at Staten skulde søge at opretholde dem.

Naar vi have dette store Realskolevæsen nu til Dags Landet over, lyder det som noget meget stort, at det samlede Elevantal i disse Skoler bliver mange, mange Tusinde. Det kan gøres op paa forskellig Maade. Man kan faa et saa stort Tal som 19,000 Børn, der gaa i disse Skoler, men man bør jo huske paa, at for det aller største Klasseantals Vedkommende i disse Skoler ere de Børneskoler, der staa jævnsides med de offentlige Børneskoler.

Som den rigtige Realskole kan man jo kun regne de Klasser, der gaa ud over den Undervisning, som den kommunale Skole tager sig paa, og det kan være forskelligt paa de forskellige Steder. Men endelig har man en Maalestok for, i hvilken Grad de ere Realskoler, og det er Tallet af de Elever, som de dimittere ved Eksamen. Man har Lov til at sige, at det egentlig kun er gennem disse Elever, de dokumentere deres Ret til at være til som Realskoler; for mangfoldige andre Børns Vedkommende blive de kun brugte som almindelige Børneskoler. Der er da i Aaret 1900 dimitteret fra vore Realskoler 964 Elever med almindelig Forberedelseseksamen. Tallene ere tagne fra Ministeriets Beretning om det lærde Skolevæsens og Realskolevæsenet Tilstand i Aaret 1900. Til at uddanne disse 964 Eksaminander i Danmark er der paa forskellig Maade vokset op 150 Skoler, det vil sige, at hver Skole gennemsnitlig producerer lidt under $6\frac{1}{2}$ Eksaminand. De, der have koncentreret Virksomheden mest, ere de københavnske Drengeskoler, som gennemsnitlig naa op til noget mellem 8—9 Dimittender om Aaret. Lavest staa de kongelige lærde Skoler, som Staten underholder, der i dette Aar hver — vi have 12 lærde Skoler — gennemsnitlig have produceret $5\frac{1}{3}$ Eksaminand. Mellem disse Tal, lidt over 5 og lidt over, 8 komme de kommunale Realskoler, de private, reale Drengeskoler og de private Pigeskoler, der bevæge sig omkring 5—6 og $6\frac{1}{2}$ Dimittend om Aaret. Hvis man tog vort Skolevæsen op til Overvejelse under et — vi blive ved Realskolevæsenet —, vil man sige, at det ser ud foreløbig som en meget uøkonomisk Brug af Kræfterne, vi gøre her i Landet, deri, at vi skulle underholde 150 4de Realklasser med et Elevantal af 6 i hver; vi kunne passende nøjes med $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$ af dem. Der vil saa blive sagt: Ja, men mange Steder er det et saa stort Gode for Befolkningen, hvor det er en Landbefolkning, en spredt Befolkning, at den heller vil have flere smaa Realskoler, end den vil have samlede, større Skoler, for at kunne beholde Børnene i Hjemmene i videre Kredse. Den Indvending kan naturligvis betyde noget, og det er jo ogsaa den, der har gjort, at f. Eks. ved vore Stationsbyer Realskoler skyde op. Men hvordan forholder det sig i de større Byer? Jeg tager et Eksempel — jeg har ikke valgt af de grelle — lige ud af Beretningen, nemlig Horsens. Fra Horsens blev der det Aar, altsaa 1900, dimitteret 19, der tog